

Aprob,

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita efectuată la Penitenciarul Focșani, județul Vrancea

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Penitenciarul Focșani, are ca obiect verificarea condițiilor de cazare și tratament din unitate și este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei.
2. Constatările rezultate din vizita efectuată.
3. Recomandări.

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, prin vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție.

În acest sens, în temeiul art. 14 alin. (1), art. 29¹ alin. (1), art. 29³ lit. a și art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului a efectuat, în data de 04.10.2017, o vizită la Penitenciarul Focșani, județul Vrancea.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, respectiv: jurist și asistent social, consilieri în cadrul Centrului Zonal Bacău; medic, consilier în cadrul Centrului Zonal Craiova; psiholog și reprezentant al Asociației Pro-Democrația Piatra-Neamț.

Vizita a avut ca obiective verificarea condițiilor de cazare și tratament din unitate.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

La data efectuării vizitei în Penitenciarul Focșani erau custodiate 628 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 405 de locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 155% din capacitatea legală. Penitenciarul nu custodia femeii, acestea fiind prezente în penitenciar doar în tranzit.

În funcție de secții și regimul de executare, persoanele private de libertate erau distribuite astfel:

- secția 1 și secția 2 (arestați preventiv, observare carantinare și tranzit): 100 de deținuți;
- secția 3 (regim închis): 162 de deținuți;

- secția 4 (regim semideschis): 285 de deținuți;
- secția 5 (femei) : 0 deținuți ;
- secția exterioară (regim deschis): 81 de deținuți.

Repartizarea în camere se făcea cu respectarea criteriilor de separație legale.

Conducerea penitenciarului era asigurată de către un director și trei directori adjuncți (director adjunct siguranța deținerii și regim penitenciar, director adjunct reintegrare socială și director adjunct economico-administrativ).

Din partea Penitenciarului Focșani au participat la discuții și la vizitarea acestuia domnul Director Comisar șef de penitenciare [nume], doamna Director adjunct Serviciul Reintegrare Socială Comisar șef de penitenciare [nume] personal medical, psihologi și șefi de secții.

În cadrul discuțiilor, domnul director a făcut o scurtă prezentare a situației din Penitenciarul Focșani.

Clădirile în care își desfășura activitatea Penitenciarul Focșani erau vechi, fiind construite în anul 1974 și preluate în administrare în anul 1982. **Cu privire la imobilele de detenție, conducerea unității a apreciat că acestea erau insuficiente și nu puteau asigura spațiile necesare conform reglementărilor în vigoare**, chiar dacă din anul 1999 o serie de clădiri au fost supuse unor lucrări de reparații capitale și modernizări. Spațiile de deținere au fost supuse lucrărilor de reparații capitale în anul 2005, când au fost aduse la un standard corespunzător, iar în anul 2014 au fost modernizate curțile de plimbare.

Sectorul de deținere al penitenciarului cuprindea 3 pavilioane, fiind organizat pe 5 secții de deținere interioară, cu regim închis, semideschis și regim deschis, precum și o secție exterioară. Baza materială a Penitenciarului Focșani mai cuprindea clădiri administrative, cameră de vizite, cameră pentru vizite intime, atelier de tâmplărie, săli de clasă, cabinete medicale, cabinete psihologice (inclusiv pentru personalul Penitenciarului Focșani), infirmerie, bloc alimentar, spălătorie și ateliere deservire, terenuri de sport, curți de plimbare.

Activitatea Penitenciarului Focșani era asigurată de un număr de 221 persoane, angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, iar **47 de posturi erau vacante. Cea mai mare lipsă de personal se înregistra la domeniul medical și în sectorul operativ (siguranță penitenciară și regim penitenciar).**

Din datele prezentate, a reieșit că **supraaglomerarea era principala problemă existentă în Penitenciarul Focșani, ceea ce determina condiții de cazare improprie, imposibilitatea asigurării igienei și asistenței medicale corespunzătoare etc.**

Periodic, conducerea Penitenciarului Focșani se adresa Administrației Naționale a Penitenciarelor cu propunerea de transfer a unor deținuți, pentru evitarea supraaglomerării.

Penitenciarul era racordat la sistemul centralizat de distribuție a apei și la canalizare. Apa rece era furnizată în permanență, unitatea fiind alimentată de la rețeaua publică și prin două foraje proprii de mare adâncime, iar apa caldă era furnizată trei ore/zi, două zile pe săptămână, conform unui program afișat și adus la cunoștința persoanelor private de libertate. Energia electrică era distribuită din sistemul centralizat, iar noaptea funcționa doar iluminatul de veghe. Căldura pe timp de iarnă și apa caldă erau asigurate de o centrală termică proprie, care funcționa pe bază de combustibil lichid, fiind modernizată în anul 2009. Produsele de igienă erau distribuite lunar, iar dezinsecția și deratizarea se făceau, periodic sau la cerere, de către firme cu care erau încheiate contracte de prestări servicii. Substanțele cu care se efectuau dezinsecția și deratizarea erau autorizate de Ministerul Sănătății. Periodic se folosea arzătorul cu flacără pentru flambarea obiectelor de metal.

Referitor la fondurile alocate pentru desfășurarea în bune condiții a activităților din Penitenciarul Focșani, acestea au fost apreciate de conducerea Penitenciarului ca fiind suficiente. În perioada 2017-2020 Penitenciarul Focșani urma să realizeze conform Planului de măsuri la Memorandumul aprobat de guvern la data de 19.01.2016, noi locuri de cazare prin schimbarea destinației unor imobile sau prin transformarea îngrășătoriei de porci în spații de deținere. În urma analizării și evaluării documentațiilor la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor au fost avizate Nota de fundamentare și Tema de proiectare pentru obiectivul de intervenții la imobile de natura investițiilor Transformare atelier producția bugetară în spații de deținere. Pavilionul proiectat va avea 17 camere de deținere și o capacitate de 68 de locuri/4 mp pentru persoanele private de libertate care execută pedeapsa în regim închis. Valoarea estimată a lucrărilor ce urmează a fi executate este de 2.206.788 lei.

De asemenea, a fost avizată Nota de fundamentare pentru proiectul complex de investiții – Pavilion detenție regim deschis, obiectiv în cadrul căruia se va transforma Îngrășătoria de porci în spații de deținere și se va moderniza actualul dormitor din Secția 5,

urmând ca în etapa imediat următoare să fie analizată și avizată tema proiectare. Capacitatea de cazare a pavilionului va fi de 110 locuri/4 mp, iar valoarea estimată a investiției este de 2.179.440 lei. Alte lucrări de intervenție la imobile mai erau următoarele : modernizare sală vizite, post trafo și post control, birou socio-cultural și depozit muniție; modernizare post control 1; modernizare și retehnologizare stație de epurare; realizarea unui puț forat instalație de irigații.

Pentru menținere într-o stare corespunzătoare a clădirilor au fost alocate anual fonduri pentru efectuarea reparațiilor curente a clădirilor și instalațiilor aferente, pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, a condițiilor de muncă pentru personalul unității și alte tipuri de reparații.

În anul 2017, până la data efectuării vizitei, au fost efectuate următoarele categorii de reparații curente pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție : reparații instalații sanitare diverse la toate camerele de detenție; reparații pardoseli gresie, placaje pereți cu faianță în grup sanitar, instalații sanitare, electrice, obiecte sanitare (camera E 1.13); reparații instalații electrice diverse (tronson secție regim deschis) ; reparații curente complete la patru camere de deținere regim semideschis (hidroizolație băi, placări cu gresie și faianță, reparații tâmplărie, refacere pavimente etc.); reparații curente grup sanitar secție regim deschis (refacere hidroizolații, reparații instalații sanitare, termice și electrice etc.).

Pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție au fost achiziționate bunuri materiale din subvenții și venituri proprii, după cum urmează: obiecte de inventar în valoare de 51.000 lei și echipament de protecție și de lucru pentru deținuți în valoare de 15.000 lei.

În ceea ce privește situația disciplinară în rândul persoanelor private de libertate, dacă în anul 2016 au fost aplicate 203 sancțiuni, în perioada ianuarie-septembrie 2017 au fost aplicate 156 de sancțiuni, putându-se observa o evoluție constantă în cei doi ani analizați.

Din verificările efectuate de echipa de vizită în Registrul de înregistrări a rapoartelor de incident, dosarele de incident și din informațiile furnizate de personalul unității, echipa de vizită a constatat că în Penitenciarul Focșani era respectată procedura constatării abaterilor disciplinare. Astfel, incidentele de pe secțiile de deținere erau raportate de către personalul de pază șefilor de secție, care declanșau procedura disciplinară prin înaintarea

raportului de incident comisiei de disciplină; se efectuau cercetările prealabile privind fapta, se aduceau la cunoștință motivele declanșării procedurii disciplinare persoanei condamnate. În termen de 24 de ore de la înregistrare, rapoartele de incident erau înaintate comisiei de disciplină, care stabilea un termen pentru întrunirea comisiei și efectuarea cercetării disciplinare. Comisia de disciplină informa persoana cu privire la acuzațiile care i se aduceau, analiza documentele de la dosar, audia persoana condamnată, după care se pronunța cu privire la faptă. Hotărârea comisiei de disciplină se comunica persoanei condamnate de îndată, sub semnătură, cu menționarea căii de atac existente și a termenului de exercitare a acesteia. Procedura sancționării era supusă controlului instanțelor judecătorești.

Referitor la dosarele disciplinare, acestea cuprindeau: Rapoartele de incident, care includeau rubrici referitoare la descrierea faptei, aducerea la cunoștință persoanei private de libertate a raportului de incident, sub semnătură; Declarații ale martorilor; Referatele rezumative de cercetare a incidentului disciplinar; Hotărârile comisiei de disciplină cu rubrici privind: descrierea abaterii disciplinare săvârșite și informații privind luarea la cunoștință a raportului de incident, audierea în fața comisiei, încadrarea abaterii și sancțiunea disciplinară, semnătura de înmănare a exemplarului Hotărârii, rubrica de informare referitoare la posibilitatea formulării plângerii la judecătorul de supraveghere, soluția judecătorului de supraveghere, semnătura de luare la cunoștință și mențiunea sub semnătură dacă deținutul face sau nu contestație împotriva încheierii judecătorului; hotărârea judecătorului de supraveghere a privării de libertate sau hotărârea instanței de judecată cu privire la contestația depusă de deținut.

Din discuțiile purtate cu deținuții a reieșit că aceștia cunoșteau dreptul de a contesta sancțiunile disciplinare primite și erau mulțumiți de activitatea Comisiei de disciplină din cadrul Penitenciarului Focșani.

Cu ocazia vizitării Penitenciarului Focșani, membrii echipei de vizită au constatat următoarele:

Referitor la condițiile de cazare

Au fost vizitate camere din toate secțiile interioare de deținere. Membrii echipei de vizită au putut observa **supraaglomerarea din majoritatea camerelor de detenție**, după

cum urmează : camera E 1. 5 în suprafață de 34 mp din care 4 mp grup sanitar, dotată cu 17 paturi din care erau ocupate 15, camera E 2.15 în suprafață de 23 mp din care aproximativ 4 mp grup sanitar, dotată cu 8 paturi din care erau ocupate 6, camera E 3.17 în suprafață de 70 mp din care aproximativ 10 mp grup sanitar, dotată cu 35 paturi din care erau ocupate 31, camera E 3.22 în suprafață de 24 mp din care aproximativ 3 mp grup sanitar, dotată cu 15 paturi din care erau ocupate 15, camera E 4. 35 în suprafață de 56 mp din care aproximativ 11 mp grup sanitar, dotată cu 23 paturi din care erau ocupate 22, camera E 4. 39 în suprafață de 55 mp din care aproximativ 10 mp grup sanitar, dotată cu 23 paturi din care erau ocupate 21.

Camerele nu asigurau spațiile necesare conform reglementărilor în vigoare, era mizerie și condens, cazarmamentul și saltelele erau deteriorate, în băi erau infiltrații de apă și mușegai, mirosul era neplăcut, iar unele instalații sanitare erau defecte, vechi și ruginite. Camerele nu aveau mobilier (în afară de paturi și câteva băncuțe), deținuții fiind obligați să mănânce în pat. Lucrurile personale erau ținute în pungi sub pat deoarece cambuzele erau foarte mici, întunecoase, neigienizate și nu aveau rafturi. Pe pereții camerelor puteau fi observate numeroase urme de insecte (ploșnițe) strivite, iar persoanele private de libertate au arătat membrilor echipei numeroase insecte.

Erau numeroase camerele în care cel de-al treilea nivel de paturi exista, iar suprafața camerelor era insuficientă în raport cu numărul de persoane custodiate. Pereții erau murdari, pavimentului era deteriorat pe alocuri, persoanele private de libertate declarându-se nemulțumite de condițiile de detenție. Ferestrele nu asigurau luminatul natural și aerisirea camerelor în condiții optime, iar becurile montate în camerele de deținere nu asigurau un iluminat artificial corespunzător.

Persoanele private de libertate erau revoltate de supraaglomerarea din camere, de condițiile proaste de detenție, de asistența medicală acordată și de hrana necorespunzătoare.

Precizăm că, potrivit Normelor Comitetului pentru Prevenirea Torturii (CPT), „toate serviciile și activitățile dintr-o închisoare vor fi afectate în mod negativ dacă este necesar să se adăpostească mai mulți deținuți decât numărul pentru care a fost creată; calitatea vieții va fi coborâtă în totalitate, în mod semnificativ. Mai mult decât atât, nivelul de supraaglomerare într-o închisoare sau într-o anumită parte a ei, poate fi astfel încât, prin el însuși, să fie inuman și degradant din punct de vedere fizic. **Supraaglomerarea din celule,**

ca singur element, poate duce la concluzia că a fost încălcat art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ”.

Referitor la asigurarea alimentației persoanelor private de libertate

Penitenciarul Focșani avea autorizație emisă de Direcția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Vrancea pentru blocul alimentar, amenajat și dotat în mod corespunzător.

Bucătăria era formată din trei camere, fiecare având destinații diferite, astfel: o cameră era folosită pentru depozitarea produselor alimentare, una pentru pregătirea și fierberea mâncării (dotată cu 9 marmite mari și mici) și una pentru spălarea veselei. Holurile și camerele de depozitare erau curate, dar umiditatea era mare deoarece abia se finalizase procesul de pregătire și distribuire a hranei.

Alimentarea cu apă era asigurată de două foraje proprii de mare adâncime, unitatea penitenciară efectuând periodic analizele probelor de apă recolate la laboratorul Direcției de Sănătate Publică Vrancea. Conform ultimelor buletine de analiză a apei prezentate echipei de vizită, apa furnizată persoanelor private de libertate se încadra în parametrii de potabilitate.

Carnea de porc și legumele utilizate la prepararea hranei persoanelor private de libertate erau obținute din producția proprie, în cadrul gospodăriei agrozootehnice.

Hrana era preparată de către deținuții selecționați la munca la blocul alimentar, sub îndrumarea unui bucătar și a unui agent supraveghetor.

Starea de igienă și de curățenie de la blocul alimentar era acceptabilă, personalul care lucra aici purta uniforme de protecție și avea efectuate analizele medicale obligatorii la zi. Persoanele private de libertate serveau masa în cameră, neexistând săli de mese amenajate și dotate corespunzător.

În ziua vizitei au fost servite la masa de prânz ciorbă „a la grec” și iahnie de fasole cu carne de porc, cu gust, miros și consistență corespunzătoare conform aprecierii membrilor echipei de vizită.

Zilnic erau prelevate probe alimentare care erau păstrate în frigider special destinat acestui scop timp de 48 de ore, conform prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății nr.

976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor.

În cazul persoanelor private de libertate diagnosticate cu diferite afecțiuni cărora medicul le recomanda un anumit regim alimentar (diabet zaharat, hipertensiune arterială, afecțiuni gastrice, hepatice etc.), hrana era preparată separat conform normelor de regim corespunzătoare.

Referitor la acordarea asistenței medicale

În cadrul Penitenciarului Focșani exista un cabinet de medicină generală, o sală de tratamente și un cabinet stomatologic, amenajate și dotate conform prevederilor Ordinului nr. 153/2003 emis de Ministerul Sănătății și Familiei pentru aprobarea normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale – Anexa 2 (dotarea minimă obligatorie pentru cabinete medicale de specialitate). Cabinetul medical avea Autorizație Sanitară de Funcționare eliberată de Direcția de Sănătate Publică Vrancea în baza declarației pe proprie răspundere.

În cadrul compartimentului medical funcționa și un punct farmaceutic aflat în subordinea Penitenciarului Spital Târgu – Ocna.

Cabinetul medical era dotat cu canapea de consultații, aparat de urgență, dulap pentru păstrarea medicamentelor pentru persoanele private de libertate, dulap pentru păstrarea documentelor medicale, birou, scaune, echipament informatic, frigider, etuvă pentru sterilizarea instrumentarului medical, cântar, taliometru, tensiometru, stetoscop, termometre, glucometru, teste pentru determinarea glicemiei persoanelor private de libertate etc.

În cadrul unității mai era amenajată o infirmerie cu 8 paturi și două camere de izolare respiratorie.

Existau întocmite și completate în mod corespunzător fișe medicale pentru toate persoanele private de libertate, în care erau înregistrate toate consultațiile medicale, internările în spital, rezultatele consultațiilor de specialitate și al analizelor efectuate etc. Au fost prezentate echipei de vizită o serie de documente medicale și registre folosite în activitatea curentă a cabinetului medical (registru de consultații, registru de tratament, registru administrare tratament strict supravegheat, registru examene de specialitate, registru evidență bolnavi cronici, registru transfer persoane private de libertate, registru internări în

spital, registru pentru evidența medicamentelor personale ale persoanelor private de libertate, registru nou - depuși, registru de evidență a bolilor cronice etc.). Membrii echipei de vizită au constatat faptul că toate documentele prezentate erau actualizate, înregistrate și completate în mod corect. La toate fișele medicale exista atașat formularul de consimțământ informat al persoanei private de libertate, completat în mod corect și semnat de aceasta. Cabinetul medical era dotat cu antiseptice și substanțe dezinfectante în stoc suficient.

Exista încheiat contract privind colectarea, transportul și eliminarea finală a deșeurilor periculoase rezultate din activitatea medicală, precum și un contract cu o firmă specializată în întreținere și service aparatură medicală.

Cabinetul stomatologic era dotat în mod corespunzător cu unit dentar, instrumentar stomatologic, aparatură pentru sterilizare, echipament informatic, măsuță instrumentar, frigider, birou, scaun, aparat de urgență etc. și acorda servicii stomatologice persoanelor private de libertate după un program avizat de conducerea instituției.

Personalul medical care deservea Penitenciarul Focșani era compus astfel: un medic cu specializarea medicină de familie, un medic primar medicină dentară, cinci asistenți de medicină generală, un asistent medical de igienă și un asistent medical de farmacie. Postul de medic șef era vacant la data vizitei. Programul de activitate al medicilor era de 7 ore zilnic, iar programul de consultații pentru persoanele private de libertate era afișat la cabinetul medical. Graficul de planificare a activității personalului medical prezentat echipei de vizită a evidențiat faptul că se asigura permanența în acordarea serviciilor medicale.

Distribuirea produselor igienico-sanitare către persoanele private de libertate era efectuată în mod periodic, lunar, conform documentelor prezentate echipei de vizită.

Consultațiile medicale erau acordate persoanelor private de libertate de către medicul instituției la cererea acestora, în baza unei programări efectuate pe fiecare secție de deținere, conform programului de consultații sau ori de câte ori era nevoie în timpul programului de lucru al medicului unității. Programul de consultații la cabinetul medical era afișat la loc vizibil și adus la cunoștința persoanelor private de libertate de către personalul operativ de serviciu.

Consultațiile medicale de specialitate și investigațiile paraclinice (radiologie, analize laborator etc.) recomandate de către medic, se efectuau la nivelul cabinetelor de specialitate din unitățile penitenciare (Penitenciarul Spital Târgu – Ocna), precum și în unități sanitare

aparținând Ministerului Sănătății (Spitalul Județean de Urgență Focșani, Spitalul Militar Focșani, Spitalul de Boli Contagioase Focșani). Consultațiile de specialitate pentru persoanele private de libertate se acordau la recomandarea medicului unității, în baza unui bilet de trimitere, în conformitate cu prevederile Contractului-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate și ale normelor metodologice de aplicare a acestuia. Internările în spital ale persoanelor private de libertate s-au făcut în majoritatea cazurilor în Penitenciare Spital (Târgu – Ocna, București – Jilava, București – Rahova etc.)

Persoanele private de libertate diagnosticate cu boli cronice, depistate cu ocazia primirii în unitate, inclusiv prin transfer, a controlului medical periodic sau prin examinări curente, erau luate în evidență la cabinetul medical, fiind dispensarizate și asigurându-li-se tratamentul și regimul alimentar corespunzător.

Conform înregistrărilor din registrul de evidență a bolilor cronice, la data vizitei se aflau înregistrați un număr de 176 bolnavi cronici, persoane private de libertate (boli cardiovasculare - 50, afecțiuni digestive - 40, boli de nutriție și metabolism - 22, afecțiuni psihice - 54, bronhopneumopatie cronică obstructivă - 2, epilepsie - 6, anemii – 1, afecțiuni oncologice - 1).

În cadrul unității exista amenajat un punct farmaceutic unde erau depozitate în condiții corespunzătoare medicamentele folosite pentru tratamentul afecțiunilor persoanelor private de libertate. Penitenciarul Focșani avea încheiate trei contracte pentru furnizarea de servicii farmaceutice (eliberarea de medicamente compensate în baza rețetelor medicale prescrise persoanelor private de libertate, conform Contractului – cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și a Ordinului nr. 429/C-125/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor).

Persoanele private de libertate beneficiau de medicamente compensate, în baza unei prescripții medicale eliberate de medicul penitenciarului sau de alți medici specialiști, diferența dintre prețul medicamentelor și valoarea compensată în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate fiind plătită din fondurile Administrației Naționale a

Penitenciarelor. Prescrierea medicamentelor era făcută de către medicul unității în urma consultației medicale proprii, în limita specialității, sau de către medicii specialiști din alte unități medicale, conform prevederilor Contractului-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate și ale normelor metodologice de aplicare a acestuia.

Persoanele private de libertate puteau beneficia la cerere de medicamente, produse naturiste sau suplimente nutritive achiziționate din fonduri proprii sau prin sectorul vizită de la familiile acestora, în baza unei cereri aprobate de directorul unității, dar numai cu avizul medicului care asigură asistența medicală în penitenciar.

Medicamentele prescrise de către medic persoanelor private de libertate erau eliberate prin cabinetul medical din unitate, pentru o perioadă de 3-10 zile, atât pentru afecțiunile acute și subacute, cât și pentru afecțiunile cronice, tratamentul fiind distribuit de personalul medical de serviciu.

La cabinetul medical din cadrul instituției, exista un aparat medical de urgență, dotat în conformitate cu prevederile anexei 1 din Ordinul nr. 429/C-125/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor. Acesta era dotat cu medicamentele necesare tratării unor îmbolnăviri acute ale persoanelor private de libertate, care semnav pentru primire în registrul de consultații.

Urgențele medico-chirurgicale erau prezentate imediat la cabinetul medical, unde medicul și/sau asistentul medical luau măsurile necesare în limita competenței. Cele care depășeau competența medicului unității sau care interveneau în afara programului de lucru al medicului erau prezentate la Unitatea de Primiri Urgențe a Spitalului Județean de Urgență Focșani, cu înștiințarea conducerii penitenciarului privind situația apărută, în vederea asigurării mijlocului de transport și a escortei necesare. Unitatea penitenciară deține o autospecială tip ambulanță folosită pentru transportul persoanelor private de libertate la unități medicale, iar în situații medicale deosebite se apela Serviciul Național Unic de Urgență 112.

În cazul formulării unei suspiciuni de diagnostic de boală infecto-contagioasă se proceda la încarcerarea în cameră separată, pentru a se evita riscul de contaminare a

celorlalte persoane private de libertate. În cadrul infirmeriei instituției erau amenajate două camere de izolare respiratorie.

Conform documentelor medicale puse la dispoziția echipei de vizită, la data vizitei, în custodia penitenciarului nu existau persoane private de libertate diagnosticate cu HIV sau TBC, iar numărul persoanelor private de libertate diagnosticate cu hepatită cronică virală tip B și C, în stadiu de purtători, era de 20.

Acordarea asistenței medicale consumatorilor de droguri se făcea de către medicul Penitenciarului Focșani care consemna în fișa medicală, sub semnatura persoanei private de libertate, informațiile legate de consumul de droguri al acesteia. Conform documentelor prezentate, la data vizitei nu erau înregistrate la cabinetul medical al unității, persoane private de libertate consumatoare de droguri, aflate în tratament de substituție.

În ceea ce privește constatarea leziunilor traumatice, dacă la examinarea medicală a persoanelor private de libertate se observa că prezentau pe corp urme de violență, acestea erau consemnate în Registrul de consultații medicale, în Fișa medicală a persoanei private de libertate și în Registrul de auto/heteroagresiuni, după caz, după care se solicita examen de specialitate (chirurgie, medicină legală etc.), fiind anunțată conducerea unității pentru a se întreprinde demersurile legale.

Din verificarea documentelor puse la dispoziție a rezultat faptul că, în cursul anului 2016 au fost consemnate un număr de 51 auto/heteroagresiuni, iar în anul 2017 până la data vizitei erau înregistrate 66 auto/heteroagresiuni. În majoritatea cazurilor persoanele private de libertate și-au provocat plăgi la nivelul brațelor și antebrățelor sau au recurs la ingestii voluntare de medicamente. Au existat și cazuri de heteroagresivitate între beneficiari. Conform evidențelor medicale, în toate cazurile s-a acordat asistență medicală în mod corespunzător. De asemenea, aceste persoane private de libertate au participat la programe de asistență psihologică specifice, care aveau în vedere categoriile vulnerabile de deținuți: consum de droguri ori alte substanțe psihotrope, cu dificultăți de gestionare a agresivității, diagnosticate cu afecțiuni psihice, cu risc de suicid. În anul 2017 a existat un singur refuz de hrană (monitorizat corespunzător) și nu au existat tentative de suicid.

Din studiul documentelor medicale și din interviurile cu câteva persoane private de libertate, echipa de vizită a concluzionat că nu au existat cazuri de tortură, abuz sau rele

tratamente din partea cadrelor penitenciarului, semnalate de către persoanele private de libertate.

În ceea ce privește datele statistice și evenimentele deosebite s-au putut reține următoarele aspecte : număr de consultații în anul 2016 a fost de 17.940, iar în anul 2017 până la data vizitei au fost efectuate 13.407 consultații ; numărul de tratamente efectuate în anul 2016 a fost de 2.228, iar în anul 2017 până la data vizitei tratamentele efectuate au fost 1.636 ; număr decese din anul 2016 au fost 3, iar în anul 2017 nu fusese înregistrat nici un deced ; numărul urgențelor medicale care au necesitat apelarea Serviciului Național Unic de Urgență 112, în anul 2016 a fost 11, iar în anul 2017, până la data vizitei a fost 8.

În ceea ce privește decesele persoanelor private de libertate din anul 2016, două dintre acestea s-au produs la Spitalul Județean de Urgență Focșani, iar unul în unitatea penitenciară. Conform documentelor medicale prezentate echipei de vizită decese au survenit ca urmare a unor afecțiuni acute cu evoluție foarte gravă (pancreatită acută) sau au fost consecința evoluției unor afecțiuni cronice (cardiomiopatie dilatativă, nefropatie cronică). Din documentele medicale prezentate echipei de vizită a rezultat că persoanele private de libertate prezentau multiple diagnostice, iar o persoană a refuzat de două ori tratamentul recomandat de medicul unității, precum și consultația la medicul specialist cardiolog. Din informațiile furnizate de personalul medical a reieșit că au primit îngrijiri medicale și tratament în mod corespunzător pe durata custodiei în unitățile din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor. Personalul medical a acționat în mod corespunzător inițiind manevrele de resuscitare din momentul constatării stopului cardio – respirator până la sosirea echipajului specializat de pe ambulanță, dar acestea au rămas fără rezultat, iar conform statisticilor medicale, afecțiunile cardio – vasculare au un prognostic rezervat și un grad ridicat de mortalitate chiar în condițiile unui tratament adecvat. Mai mult, agravarea afecțiunilor medicale cronice de care suferea și care au condus la decesul persoanei private de libertate, ar putea fi consecința refuzului tratamentului prescris și a externării pe semnătură proprie din Penitenciarul Spital Târgu Ocna contrar avizului medicului curant.

În ceea ce privește pancreatita acută hemoragică, aceasta este o entitate patologică, ce pune numeroase probleme de diagnostic și tratament. Această formă clinică are o evoluție severă reprezintă o adevărată provocare chiar pentru medicul de terapie intensivă, deoarece

cauzele sunt multiple și uneori obscure, iar fiziopatologia complexă și incomplet descifrată. Conform statisticilor medicale, mortalitatea în aceste cazuri este de 30 – 40%.

Referitor la acordarea asistenței psihologice

Activitățile psihologice în Penitenciarul Focșani, împreună cu activitățile de asistență socială și cele educative, aveau ca scop principal reintegrarea socială a persoanelor condamnate, demers susținut de echipa multidisciplinară din cadrul sectorului de reintegrare socială din penitenciar, conform prevederilor din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, din Ordinul Ministerului Justiției nr. 1322/C/2017 privind organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de detenție aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, precum și din documentele internaționale și din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților.

Activitatea psihologică se realiza prin intermediul a trei ofițeri psihologi cu competență în psihologie clinică și psihologie pentru apărare, ordine publică și siguranță națională (standard 1/200) și a un psiholog cu competență în resurse umane. Doi dintre psihologi erau în supervizare și anual fiecare dintre ei participau la cel puțin o manifestare științifică de profil.

Evaluările psihologice ale deținuților se realizau la intrarea în Penitenciar (evaluări psihologice inițiale), urmate de evaluarea periodică la șase luni și evaluarea finală (la finalizarea pedepsei). Acestea erau consemnate în registrul profesional al psihologului care realiza activitatea. Concluziile evaluărilor conduceau la realizarea unui Plan individualizat de evaluare și intervenție psihologică și desfășurarea propriu-zisă a programelor de intervenție psihologică individuală sau de grup, precum și intervenția psihologică, necesară și obligatorie, în situațiile de criză.

Programele de asistență psihologică specifice, aveau în vedere categoriile vulnerabile de deținuți: persoanele cu dificultăți de gestionare a impulsurilor sexuale, cu antecedente în adicții, consum de droguri ori alte substanțe psihotrope, cu dificultăți de gestionare a agresivității, diagnosticate cu afecțiuni psihice, cu risc de suicid și cele cu risc de vulnerabilizare.

Fiecare persoană privată de libertate avea propriul Dosar de educație și asistență psihosocială, care cuprindea o serie de documente completate de psiholog (Fișa psihologică – Concluziile evaluării inițiale; Fișa psihologică – Evaluare periodică; Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică; Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică revizuit). **S-a putut constata existența unui volum mare de muncă, deși personalul specializat era insuficient.**

Asistența psihologică desfășurată reflecta o intervenție efectivă asupra problemelor identificate după examinările psihologice. Demersurile psihologice au vizat nevoile identificate de specialiști (în urma evenimentelor înregistrate, a discuțiilor individuale, a aplicării interviurilor, ghidului de evaluare conform procedurilor specifice), având atât o abordare individuală, cât și de grup.

În cadrul Penitenciarului Focșani activitățile de educație și asistență psihosocială au fost diverse, iar deținuții au participat în număr însemnat, aducându-și aportul în mod activ la buna desfășurare a acestora, astfel că la o medie de 620 deținuți a existat o participare lunară de aproximativ 540 deținuți la activitățile desfășurate.

Un număr de 548 de deținuți au beneficiat de consiliere psiho-socială și 126 de deținuți de consiliere vocațională/educațională. Activitățile socio-educative directe cu deținuții se desfășurau zilnic în intervalul orar 08.30-13.30 și 15.30-18.30.

La data vizitei erau în derulare următoarele programe și activități de asistență psihologică:

- Program de asistență psihologică “Autocunoaștere și dezvoltare personală” - 3 grupe cu 21 de persoane private de libertate (6, 6 și 9) ;
- Program de asistență psihologică destinat deținuților cu risc suicidar - 2 grupe cu 16 deținuți (7 și 9) ;
- Program de asistență psihologică pentru formarea deținuților de sprijin pentru persoanele aflate în impas existențial - 2 grupe cu 19 deținuți (10 și 9) ;
- Program de asistență psihologică specifică destinat deținuților cu antecedente în consumul de alcool “Anti-alcool”- 2 grupe cu 22 deținuți (13 și 9) ;
- Program de asistență psihologică destinat persoanelor cu conduită agresivă - 3 grupe cu 23 deținuți (7, 8 și 8);
- Proiecte de activitate -3 proiecte cu 52 deținuți (13, 24 și 15) ;

În ceea ce privește activitățile de consiliere psihologică, acestea au fost acordate unui număr de 288 deținuți.

În scopul cunoașterii lor din perspectivă multidisciplinară/din punct de vedere al școlarizării, calificării, situației familiale, problemelor de sănătate mintală, etc., toți deținuții nou-depuși și primiți prin transfer au parcurs programul INSTAD – adaptarea instituționalizată a persoanelor aflate în custodie. Fiecare membru al Serviciului de Educație și Asistență Psihosocială a desfășurat cel puțin o zi pe săptămână activități individuale sau colective cu persoanele private de libertate nou depuse, în vederea adaptării programelor recuperative și de influențare socio-educativă. Au fost analizate dosarele de educație și asistență psihosocială, reținându-se că, în anul 2017, au fost inițiate 222 de astfel de dosare care, pe parcursul executării pedepsei, urmau a fi completate cu informațiile semnificative.

Personalul Serviciului Educație și Asistență Psihosocială desfășurau zilnic minim 4 ore activități directe cu deținuții (cunoaștere, consiliere, intervenție în situații de criză, dezbateri, etc.), fiecare ofițer și agent răspunzând de organizarea și realizarea a minim 2 programe de reintegrare, în funcție de specializarea profesională.

Cu privire la desfășurarea activităților premergătoare comisiilor și la participarea la comisii, au fost întocmite 631 de rapoarte pentru Comisia de Individualizare, 318 de caracterizări pentru liberarea condiționată și 222 de evaluări psihologice, educaționale și sociale inițiale.

A fost implementat programul informatizat PMSWEB, care permite monitorizarea constantă și permanentă a activităților derulate cu toate persoanele private de libertate. Acest program prevede includerea aspectelor semnificative ale activităților de educație și asistență psihosocială desfășurate de specialiștii serviciului, sens în care, în anul 2017 (la un efectiv mediu de 620 de deținuți) au fost completate câmpurile aplicației pentru toți deținuții, pe toate domeniile, urmând să fie finalizate datele privind persoanele private de libertate nou-depuse, aflate în perioada de carantină.

În acord cu Decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 403/13.04.2016, se desfășura acțiunea de pilotare a Instrumentelor Standard de Evaluare a activității deținuților. Fiind o perioadă în care informațiile culese au rolul de a orienta deciziile comisiilor și de a contribui la validarea și definitivarea instrumentelor (în baza

propunerilor de îmbunătățire formulate de personalul care implementează prevederile deciziei).

În cadrul Penitenciarului se desfășurau activități de terapie ocupațională, însă nu s-a mai reușit comercializarea produselor realizate de deținuți după abrogarea, prin Decizia nr. 780/2016 a Directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor a Deciziei nr. 483/2012 privind Metodologia de valorificare a obiectelor confecționate de persoanele private de libertate în cadrul activităților artistice și, după caz, a programelor de educație, asistență psihologică și asistență socială.

Sistemul de creditare reprezenta o motivație extrinsecă, pentru participarea la activități psiho-sociale, deși nu la fel de puternic reprezentată ca în cazul activităților de tip lucrativ.

Penitenciarul dispunea de o bibliotecă care conținea aproximativ 5500 volume și o sală de lectură. S-au făcut demersuri la o editură pentru obținerea altor 2500 volume de cărți.

Activitățile cu caracter cultural-artistic și de petrecere constructivă a timpului liber erau bine reprezentate și în acord cu un Calendar lunar de evenimente, pentru anul 2017 media fiind de 160 de participanți.

Referitor la activitatea de asistență socială desfășurată în Penitenciarul Focșani

Penitenciarul avea trei asistenți sociali, angajați în cadrul Serviciului Educație și Asistență Psihosocială. Toți asistenții sociali erau înscrși în Registrul Național al Asistenților Sociali din România.

Referitor la respectarea dreptului deținuților de a frecventa cursurile școlare, unitatea penitenciară dispunea de două săli de clasă în care se desfășurau cursuri școlare cu deținuții. Cadrele didactice care țineau cursurile proveneau de la Școala Gimnazială nr. 7 Focșani. La data vizitei 22 deținuți frecventau cursurile școlare de nivel primar, iar 15 deținuți frecventau cursurile gimnaziale. Niciun deținut nu frecventa cursurile liceale sau cursuri universitare. Programul de desfășurare a cursurilor școlare era dimineața între orele 8.30-12.00 și după-amiaza între orele 15.00-17.00.

Exista și un program de alfabetizare la care erau înscrși 13 deținuți. Conform datelor furnizate de personalul Penitenciarului Focșani, aproximativ 10% din populația carcerală era analfabetă.

Au fost organizate trimestrial 22 de Programe și 33 de activități educaționale și de asistență psihologică și socială, la care au participat aproximativ 365 de persoane

(aproximativ 59% din efectivul rulat), respectiv 582 de persoane private de libertate (aproximativ 94% din efectivul custodiat), din toate regimurile.

Situația statistică se prezenta astfel: în anul școlar 2016 – 2017 au fost înscriși: 30 persoane private de libertate în clasele I – IV la învățământ cu clase simultane și 20 de persoane private de libertate la clasele V – VIII la învățământ cu frecvență redusă. Au absolvit 30 de deținuți la clasele I – IV și 19 deținuți la clasele V–VIII, toți deținuții prezenți în unitate care au participat la cursuri până la sfârșitul anului școlar fiind declarați promovați.

La începutul anului școlar 2017 – 2018 au fost înscriși 37 de deținuți: 22 la clasele I – IV la învățământ clase simultane; 15 la clasele V – VIII la învățământ cu frecvență redusă.

Pentru deținuții identificați analfabeți (aproximativ 10%) se desfășura un program de alfabetizare, elaborat de specialiști ai Direcției de Reintegrare Socială, care era susținut de un ofițer.

S-au făcut demersuri pentru derularea Programului ”A doua șansă”, dar Inspectoratul Școlar nu dispunea de posibilitatea organizării de astfel de cursuri în cadrul Penitenciarului Focșani.

Referitor la posibilitatea pacienților de a-și exercita dreptul la practicarea religiei S-a constatat că în incinta penitenciarului exista o mică capelă de rit creștin-ortodox, cu o capacitate maximă de aproximativ 20 de persoane. Conform declarațiilor conducerii penitenciarului, regimul alimentar al deținuților care aparțineau altor culte religioase era respectat. Penitenciarul avea angajat un preot care oficia slujbe religioase și desfășura diverse activități educative și moral-religioase cu deținuții. Activitățile cu caracter religios s-au desfășurat conform calendarului ortodox. Ori de câte ori a fost nevoie, la zilele de sărbătoare, preotul capelan a desfășurat activități moral-religioase specifice, lunar, cu 140 de deținuți de religie ortodoxă. Existau activități și pentru alte culte religioase : romano-catolic, musulman.

Referitor la posibilitatea persoanelor private de libertate de a desfășura activități sportive, recreative și de petrecere a timpului liber, Penitenciarul Focșani dispunea de un teren de sport cu gazon amplasat în curtea unității și o sală de sport în interior. În urma vizitării terenului de sport și a informațiilor primite de la angajații penitenciarului, s-a concluzionat că terenul nu a fost folosit de către deținuți în anul 2017.

Activitățile sportive se desfășurau zilnic la sala de sport din incinta unității, unde aveau acces toate persoanele private de libertate, în baza unei planificări lunare. Media lunară de participare la activitățile organizate era de aproximativ 110 deținuți din toate regimurile, precum și minorii și tinerii luați în custodie, pe bază de cerere. **Conform acestor date, s-a reținut că activitatea sportivă din cadrul Penitenciarului Focșani era insuficientă, astfel că majoritatea persoanelor private de libertate nu participa la activități sportive.** Sala de sport era dotată cu masă de biliard, aparat fitness, joc minifotbal, haltere, sac box, bicicletă fitness, rachete de tenis de câmp și de masă, mingi volei, baschet, fotbal etc. La solicitarea membrilor echipei de vizită, un angajat al penitenciarului a prezentat mai multe articole și echipamente sportive decât cele care se puteau observa în sală, dar care erau noi, nefolosite, și erau păstrate în dulapuri metalice. Aspectul general al sălii, curățenia și starea în care se aflau aparatele și echipamentele sportive sugerau faptul că sala nu era folosită în mod frecvent. În timpul vizitei în penitenciar, unii dintre **deținuții intervievați au declarat că au acces la sala de sport, dar foarte rar.**

Pentru plimbare la aer, deținuții aveau la dispoziție 5 curți de plimbare, dintre care una era destinată persoanelor deținute în regim închis.

În toate camerele de deținere existau receptoare TV și radio, iar televizoarele erau conectate la o rețea de cablu TV. Conducerea penitenciarului a informat membrii echipei de vizită că în anul 2017 au fost achiziționate 17 aparate TV noi.

În instituția penitenciară exista o bibliotecă, cu un fond de carte de aproximativ 5500 de volume.

Persoanele private de libertate realizau o revistă lunară - „Revista Noastră”, sub coordonarea Serviciului de Educație și Asistență Psihosocială, care conținea diverse articole culturale și de cultură generală.

În penitenciar funcționa un studio radio-TV care difuza emisiuni cu caracter legislativ, de educație medicală, cultură etc, zilnic, între orele 13.00-15.00 și 17.00-18.00.

Referitor la dreptul persoanelor private de libertate de a menține legătura cu membrii familiei sau alte persoane, acestea primeau vizite în penitenciar, în acest sens fiind amenajată la sectorul de vizite o cameră cu 4 posturi pentru vizite cu dispozitiv de separare și 5 posturi pentru vizite fără dispozitiv de separare. Vizitele se desfășurau conform programului de vizitare afișat la poarta penitenciarului și la avizierele de pe secțiile de

detenție. Echipa de vizită a mai observat că la camera de vizită exista un spațiu amenajat pentru copii, cu o măsuță și 4 scaune.

Referitor la acordarea dreptului deținuților la apeluri telefonice s-a constatat că Penitenciarul Focșani beneficiază de serviciile oferite de două firme specializate în servicii de telefonie. În timpul vizitei s-a constatat că sunt instalate telefoane pe toate secțiile de deținere.

În urma interviurilor pe care membrii echipei de vizită le-au avut cu persoanele private de libertate, s-au concluzionat următoarele aspecte:

- sursele de lumină artificială erau insuficiente ca număr sau prea slabe, aspect confirmat și de observațiile făcute de membrii echipei de vizită, drept pentru care ar fi de dorit suplimentarea acestora sau montarea unor becuri sau tuburi de neon mai puternice;

- accesul la vizite și telefoane era respectat, dar vizitele nu se desfășurau totdeauna în condiții de confidențialitate, la vizită fiind prezenți și angajați ai penitenciarului care puteau auzi ceea ce se discută;

- cu privire la activitățile educative, persoanele private de libertate au apreciat că erau utile și se desfășurau conform informațiilor primite de la conducerea penitenciarului însă, implimentarea acestora cu succes depindea foarte mult de nivelul de școlarizare al deținuților și de interesul acordat de aceștia cursurilor, pentru că foarte mulți dintre ei nu doreau să învețe, ci doar să obțină creditele acordate pentru participarea la activități.

3. Recomandări

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

1. Conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- gestionarea supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Focșani, în condițiile în care la momentul vizitei erau custodiate 628 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 405 de locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 155% din capacitatea legală.

- scoaterea la concurs a celor 47 posuri vacante, necesare desfășurării activităților din Penitenciarul Focșani, în condițiile în care în statul de organizare erau prevăzute 268 de posturi, din care 221 erau ocupate.

- continuarea demersurilor pentru realizarea de intervenții la imobile de natura investițiilor, pentru obținerea unor noi locuri de cazare prin schimbarea destinației unor imobile, conform Planului de măsuri la Memorandumul aprobat de guvern la data de 19.01.2016.

2. Conducerii Penitenciarului Focșani să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- îmbunătățirea condițiilor de cazare prin dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor și obiectelor personale; asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care iluminatul natural era insuficient; eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție; igienizarea și dotarea băilor cu mobilierul și utilitățile necesare;

- continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de deținere, precum și efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței substanțelor folosite;

- asigurarea accesului deținuților la terenul de sport din curtea penitenciarului, precum și la sala de sport din interior și implicarea deținuților în activități sportive;

- asigurarea desfășurării vizitelor în condiții de confidențialitate prin supravegherea discretă, de la distanță.

Bacău, 15.01.2018